ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆ
INDIAN ECONOMY

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸಿ. ಶಿಡ್ಲಕಟ್ಟೆ

M.A., B.ED., KSLET
Gold Medal in Economics

ದಕ್ಷ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್
PIONEER IN COMPETITIVE EXAMS

ದಕ್ಷ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್

ಬೆಂಗಳೂರು – 560 072.

ಮೊ: 9880438234 / 9844298531

Scanned with OKEN Scanner

ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆ / INDIAN ECONOMY - The Book authored by Raghavendra C. Shidlakatte, Published by Daksh Publications, Bangalore.

IAS, KAS, NET, SET, KPSC (Group C) PSI, FDA, SDA, PC, PUC (Lecturer)

ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತ ಪುಸ್ತಕ

ಲೇಖಕರು	: ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸಿ. ಶಿಡ್ಲಕಟ್ಟೆ
ಪ್ರಕಾಶಕರು	: ದಕ್ಷ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ತುಮಕೂರು
ಪುಸ್ತಕದ ಹಕ್ಕುಗಳು	: ಲೇಖಕರದ್ದು
ಮೊದಲ ಆವೃತ್ತಿ	: 2023
ದ್ವಿತೀಯ ಆವೃತ್ತಿ	: 2024
ತೃತೀಯ ಆವೃತ್ತಿ	: 2025
ನಾಲ್ಕನೇ ಆವೃತ್ತಿ	: 2025 (ಪರಿಷ್ಕೃತ)
ಐದನೇ ಆವೃತ್ತಿ	**: 2026**
ಪುಟಗಳು	: **XII** + 484
ಬೆಲೆ	: **₹ 450/–**
ಮುದ್ರಣ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟದ ಹಕ್ಕುಗಳು	: ಪ್ರಕಾಶಕರದ್ದು
ಪೇಪರ್	: 70ಜಿಎಸ್‌ಎಂ ಮ್ಯಾಪಲಿಥೋ

ಅಕ್ಷರ ವಿನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ:
ಮಧುಕುಮಾರ್ ಪಿ., ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುದ್ರಣ :

ಬೆಸ್ಟ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್
ನಾಗರಬಾವಿ, ಬೆಂಗಳೂರು – 560 072.

No part of this book may be reproduced or transmitted by any means from, Electronic, mechanical photocopy recording or any other way, without prior Written permission from the Publishers. All disputes are subject to Bangalore Jurisdiction.

Scanned with OKEN Scanner

ಮುನ್ನುಡಿ

ಭಾರತ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಸಂಪತ್ಭರಿತ ದೇಶ. ಆದರೂ ಭಾರತವನ್ನು ಬಡವರಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ವೇಗವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಭಾರತವನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ಸೂಪರ್ ಪವರ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವಿಶ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಪ ಆದಾಯದ ದೇಶಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಇರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸ. ಹೀಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಂದು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ನಿತ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು, ನೊಬೆಲ್ ಪಾರಿತೋಷಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆಯುವ ಏಕೈಕ ಮಾನವಿಕ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಹುಪಾಲು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಉತ್ತರ ನೀಡಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕುರಿತು ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಉತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ತುಂಬಾ ವಿರಳ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸಿ. ಶಿಡ್ಲಕಟ್ಟೆಯವರ "ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆ" ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಐದನೇ ಯಶಸ್ವಿ ಮುದ್ರಣ ಹೊರಬಂದಿದ್ದು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೈಸೇರುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸಿ. ಶಿಡ್ಲಕಟ್ಟೆ ಅವರು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನ ಹುಳಿಯಾರು ಸಮೀಪದ ಶಿಡ್ಲಕಟ್ಟೆಯವರು. ಹುಳಿಯಾರು ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿ ಚಿನ್ನದ ಪದಕದೊಂದಿಗೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು. ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ, ಪಾಂಡಿತ್ಯಪೂರ್ಣ ಬೋಧನೆ, ಶಿಸ್ತಿನ ಜೀವನ ಇವು ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಮೂಲ ಮಂತ್ರಗಳು.

ಬೆಂಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ, ವಿಜಯಪುರದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಪ್ರಿಯ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ವಿಷಯ ಮಂಡನೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಂಬಾ ಶಿಷ್ಯ ಬಳಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸುದೀರ್ಘ ಅಧ್ಯಯನ ಬೋಧನಾ ಅನುಭವದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಈ ಕೃತಿ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಮೈಲುಗಲ್ಲು.

ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ತು ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಂದಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಓದಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಏನನ್ನು ಹೇಗೆ? ಓದಿ ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಸಮಗ್ರ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಈ ಕೃತಿಯ IAS, KAS, NET, K- SLET, PSI, FDA, PDO, SDA, PC, Gorup-C ಮತ್ತು PUC Lecturer ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಓದುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬಹು ಉಪಯುಕ್ತ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅವರಿಂದ ರಚನೆಯಾಗಿರುವ "ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆ" ಎಂಬ ಕೃತಿ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಲಿ, ಸ್ಪರ್ಧಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಭರವಸೆಯ ಬೆಳಕಾಗಲಿ, ಶ್ರೀಯುತರಿಂದ ಇನ್ನೂ ವೈಶಿಷ್ಟಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಗಳು ಹೊರಬರಲಿ ಎಂದು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಶರಣಯ್ಯ ಎಸ್. ಭಂಡಾರಿ ಮಠ
ಅನ್ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು
ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗಂಧದಗುಡಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತರು
ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ವಿಜಯಪುರ

Scanned with OKEN Scanner

ಲೇಖಕರ ಮಾತು

"ಏಳಿ ಎದ್ದೇಳಿ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟುವ ತನಕ ನಿಲ್ಲದಿರಿ"
ನಿಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ನೀವೇ
- Swamy Vivekananadaru

ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಸ್ಪರ್ಧಾ ಮಿತ್ರರೇ,

ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ **ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸಿ. ಶಿಡ್ಲಕಟ್ಟೆ** ಮಾಡುವ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕು, ಹುಳಿಯಾರು ಹೋಬಳಿಯ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಾಮ ಶಿಡ್ಲಕಟ್ಟೆಯ ಒಬ್ಬ ಬಡ ರೈತ ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯರವರ ಮಗನಾದ ನಾನು, ಈಗ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ವಾಗುವಂತೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಪತ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ 'ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಯಶಸ್ಸು ನಾವು ಅಂದುಕೊಂಡಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿಲ್ಲ, ಕಾರಣ ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳ ಜ್ಞಾನ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ, ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಇವೆ, ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸುವಲ್ಲಿ ನನ್ನದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದ್ದು ಹಲವಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಎಂಬ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನ ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ.

ಹತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಹ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ ಕ್ಲಾಸಿಕ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ಉಪ್ಪಾರ್ ಸರ್. ಎಸ್.ಬಿ. ವಿಸ್ಡಮ್ ಕರಿಯರ್ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಶರಣಯ್ಯ ಭಂಡಾರಿಮಠ ಸರ್. ಉಜ್ವಲ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮಂಜುನಾಥ್ ಸರ್. ಮಲ್ನಾಡ್ ಕೋಚಿಂಗ್ ಸೆಂಟರ್ ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ ಸರ್. ಸ್ಪರ್ಧಾ ಚೇತನ ಕೋಚಿಂಗ್ ಸೆಂಟರ್ ಆನಂದ್ ಸರ್. ಜಾಲಪ್ಪ ಅಕಾಡೆಮಿ ಚಿದಾನಂದ್ ಸರ್. ಅಮೋಘವರ್ಷ ಕೋಚಿಂಗ್ ಸೆಂಟರ್‌ನ ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ ಸರ್ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಧಾ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮೋಹನ್ ಸರ್ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಅಭಿವಂದನೆಗಳು.

ವಿಶೇಷ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರುಗಳಾದ ಸಾಧನ ಕರಿಯರ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಶಿಕಾರಿಪುರದ ಮಂಜುನಾಥ್ ಸರ್ ವಿಜ್ಞಾನ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾದ ವೆಂಕಟರಮಣ ಸರ್. ಆರ್. ಮಂಜುನಾಥ್ ಸರ್, ಶರಣಯ್ಯ ಭಂಡಾರಿ ಮಠ ಸರ್, ಈಶ್ವರ್ ಗಿರಿ ಸರ್. ಸತೀಶ್ ಬೆನಕಟ್ಟಿ ಸರ್. ಮಂಜುನಾಥ್ ಬ್ಯಾಡಗಿ ಸರ್, ಸೋಮು ದುಂಡಿಗೇರಿ ಸರ್. ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಬಗಲುರ್. 4G ರವಿ ಸರ್. ಶ್ರೀಶೈಲ ಪಾಟೀಲ್ ಸರ್, ಮಾರೇಗೌಡ ಸರ್, ಕೆ.ಎ.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಅಶೋಕ್ ಮಿರ್ಜಿ ಸರ್. ಪುಂಡಲಿಕ್ ಮಹಾನವರ್ ಸರ್. ಚನ್ನಕೇಶವ್ ಸರ್ ರವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿರುವ ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿ, ತಮ್ಮ, ಮಾವ ಅತ್ತೆ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಶ್ರೀಮತಿಯವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಹಾಗೂ ಪದವೀಧರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕ ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್. ತಿಮ್ಮರಾಜು. ಸಂಜು ಜಾಲಿ. ಸುನಿಲ್. ಇವರಿಗೆ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಪುಸ್ತಕದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ರಾಜು ಮನ್ನೂರು, ಪುಸ್ತಕದ

Scanned with OKEN Scanner

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ, ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಬೆಸ್ಟ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್‌ನ ಮಾಲೀಕರಾದ ಮಧುಕುಮಾರ್ ಪಿ. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಸತತ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಭೋಧನಾ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಶ್ರಮದಿಂದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಐದನೇ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಎಷ್ಟೇ ಜಾಗರೂಕವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದರೂ ಕೆಲವೊಂದಿಷ್ಟು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ತಪ್ಪುಗಳು ಇದ್ದಿರಬಹುದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ನನಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರೀತಿಯ ಸ್ಪರ್ಧಾ ಮಿತ್ರರೇ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು ಸಿಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸುವ,

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸಿ. ಶಿಡ್ಲಕಟ್ಟೆ

ಲೇಖಕರು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು
ಪ್ರಕಾಶಕರು, ದಕ್ಷ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು
ನಿರ್ದೇಶಕರು, ವಿಷನ್ ಮೈಂಡ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು
ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು, ದಕ್ಷ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

Scanned with OKEN Scanner

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ	ವಿಷಯ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
1.	**ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು**	**1–18**
	I. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು	
	II. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಶಾಖೆಗಳು	
	III. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ನೊಬೆಲ್ ಪುರಸ್ಕಾರ	
	IV. ಮೂಲ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು	
	V. ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳು	
	VI. ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ	
	VII. ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳು	
	VIII. ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪಗಳು	
2.	**ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ**	**19–28**
	I. ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	
	II. ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ	
	III. ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ತಂತ್ರಗಳು	
	IV. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	
	V. ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಹಸ್ರಮಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು	
	VI. ಹಸಿರು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ	
	VII. ಅಂತರ್ಗತ ಬೆಳವಣಿಗೆ	
3.	**ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ**	**29–41**
	I. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳು	
	II. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯದ ಮಾಪನ	
	III. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ ಮಾಪನ ವಿಧಾನಗಳು	
	IV. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯದ ಪ್ರಮುಖ ಪರಿಭಾವನೆಗಳು	
4.	**ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳು**	**42–50**
	I. ಭೌತಿಕ ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಸೂಚಿ	
	II. HDI – ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ	
	III. ವಿಶ್ವ ಸಂತೋಷ ಸೂಚ್ಯಂಕ	
	IV. ಜಾಗತಿಕ ಹಸಿವಿನ ಸೂಚ್ಯಂಕ	
	V. ಜಾಗತಿಕ ಲಿಂಗ ಅಂತರ ಸೂಚ್ಯಂಕ	
5.	**ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು – 1991**	**51–57**
	I. ಆರ್ಥಿಕ ಹಿಂಜರಿತ & LPG	

Scanned with OKEN Scanner

ಅಧ್ಯಾಯ	ವಿಷಯ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
	II. ಉದಾರೀಕರಣ	
	III. ಖಾಸಗೀಕರಣ	
	IV. ಜಾಗತೀಕರಣ	
	V. ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ; ಒಂದು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ	
6.	**ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಅಧ್ಯಯನ**	**58–75**
	I. ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪರಿವರ್ತನಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ	
	II. ಮಾಲ್ಥಸ್‌ರವರ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ	
	III. ವಿಶ್ವದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ	
	IV. ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪಿರಾಮಿಡ್	
	V. ಜನಗಣತಿ	
	VI. ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ – 2011	
	VII. ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ	
	VIII. ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಗಣತಿ – 2011	
7.	**ಬಡತನ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗ**	**76–89**
	I. ಬಡತನ	
	II. ಬಡತನದ ಅಂದಾಜು ಮತ್ತು ಸಮಿತಿಗಳು	
	III. ಬಡತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು	
	IV. ಬಡತನದ ಮಾಪನ ವಿಧಾನಗಳು	
	V. ನಿರುದ್ಯೋಗ	
	VI. ನಿರುದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು	
8.	**ಸಹಕಾರ**	**90–93**
	I. ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ವಿಧಗಳು	
	II. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ	
	III ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	
	IV. ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಂವಿದಾನಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ	
9.	**ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ**	**94–110**
	I. ಹಣದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ	
	II. ಬಂಡವಾಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ	
10.	**ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು**	**111–133**
	I. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳು	
	II. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು	
	III. ವಿಶ್ವದ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಇತಿಹಾಸ	

Scanned with OKEN Scanner

ಅಧ್ಯಾಯ	ವಿಷಯ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
	IV. ಭಾರತದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಇತಿಹಾಸ	
	V. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ	
	VI. ಅನುಸೂಚಿತ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು	
	VII. ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು	
	VIII. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ವಿಲೀನ	
	IX. ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳಾ ಬ್ಯಾಂಕು	
	X. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	
	XI. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	
	XII. ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	
	XIII. ವಿದೇಶಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	
	XIV. ಸಣ್ಣ ವಲಯದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು/ ಪೇಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	
	XV. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು	
	XVI. ಬಾಸೆಲ್ ನಿಯಮಗಳು	
	XVII. ಇನ್ಸಾಲ್ವೆನ್ಸಿ ಅಂಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ರಪ್ಟಸಿ ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ	
11	**ಭಾರತೀಯ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್**	**134–167**
	I. ಭಾರತೀಯ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್	
	II. ಭಾರತೀಯ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಗವರ್ನರ್‌ಗಳು	
	III. ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಕಾರ್ಯಗಳು	
	IV. ಹಣಕಾಸು ನೀತಿ	
	V. ಹಣಕಾಸು ನೀತಿ ಸಮಿತಿ	
	VI. ಸಾಲ ಮತ್ತು ಠೇವಣಿ ದರಗಳು	
	VII. ಹಣದ ಪೂರೈಕೆ	
	VIII. ಹಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಶೇಷ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು	
	IX. ಕ್ರಿಪ್ಟೋ ಕರೆನ್ಸಿ	
	X. CBDC - Central Bank Digital Currency (RBI)	
	XI. ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಕಾರ್ಯಗತವಲ್ಲದ ಸ್ವತ್ತುಗಳು ಅಥವಾ ಅನುತ್ಪಾದಕ ಸ್ವತ್ತುಗಳು	
	XII. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವಲಯದ ಸುಧಾರಣಾ ಸಮಿತಿಗಳು	
	XIII. ಅನಾಣ್ಯೀಕರಣ	
	XIV. A T M (Automated Teller Machine)	
	XV. ಆರ್.ಬಿ.ಐ ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾಯ್ದೆಗಳು	
12.	**ಪ್ರಮುಖ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು**	**168–174**
	I. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	

Scanned with OKEN Scanner

ಅಧ್ಯಾಯ	ವಿಷಯ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
	II. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	
	III. All India Financial Institution	
13.	**ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣಕಾಸು**	175–215
	I. ಕೋಶಿಯ ನೀತಿ	
	II. ಮುಂಗಡ ಪತ್ರ / ಆಯವ್ಯಯ (Budget)	
	III. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಖಾತೆಗಳು	
	IV. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ವೀಕೃತಿ	
	V. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚ	
	VI. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಲ	
	VII. ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವಾ ತೆರಿಗೆ	
	VIII. ತೆರಿಗೆ ವರ್ಗೀಕರಣ	
	IX. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಬಂಧ	
	X. ಕೊರತೆಯ ಹಣಕಾಸು	
	XI. ಕೋಶಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ಬಜೆಟ್ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾಯ್ದೆ	
	XII. ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗ	
	XII. ತೆರಿಗೆಯ ಇತರೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು	
14	**ಭಾರತದ ಕೃಷಿ**	216–248
	I. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭೂಬಳಕೆ ಸ್ವರೂಪ	
	II. ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳು	
	III. ನೀರಾವರಿ	
	IV. ಕೃಷಿ ಹಣಕಾಸು	
	V. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ	
	VI. ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳು	
	VII. ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು	
	VIII. ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ	
15.	**ಭಾರತದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ**	249–274
	I. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಉದ್ಯಮಗಳ ಕಾಯಿದೆ	
	II. MSME ಉದ್ಯಮಗಳ ಉತ್ತೇಜನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	
	III. ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ	
	IV. 1991 ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ	
	V. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸೂಚ್ಯಂಕ	

Scanned with OKEN Scanner

ಅಧ್ಯಾಯ	ವಿಷಯ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
	III. ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್	
	IV. ತಾಮ್ರ	
	V. ಚಿನ್ನ	
	VI. ಬಾಕ್ಸೈಟ್	
	VII. ಅಭ್ರಕ	
	VIII. ಯುರೇನಿಯಂ	
	IX. ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು	
	XI. ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ	
22.	**ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು**	**329–354**
	I. ಆರ್ಥಿಕ ಏಕೀಕರಣ	
	II. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣಕಾಸು ನಿಧಿ	
	III. ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸಮೂಹ	
	IV. ಸುಂಕಗಳು & ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಒಪ್ಪಂದ	
	V. ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಘಟನೆ	
	VI. ಏಷ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್	
	VII. ಬ್ರಿಕ್ಸ್	
	IX. ಉ4 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು	
	X. ಉ–7 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು	
	XI. ಉ–20 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು	
	XII. ಉ–77 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು	
	XIII. ಶಾಂಘೈ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಟನೆ	
	XV. ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಹಕಾರ ಒಕ್ಕೂಟ	
	XVI. ಬಹುಪಕ್ಷೀಯ ರಫ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ ನಿಯಮಗಳು	
23.	**ಭಾರತದ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ**	**355–381**
	I. ಭಾರತದ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಬೆಳವಣಿಗೆ	
	II. 2025–26ನೇ (ಏಪ್ರಿಲ್ ನಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್) ಸಾಲಿನ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ	
	III. ಪಾವತಿ ಶಿಲ್ಕು / ಸಂದಾಯ ಬಾಕಿ	
	IV. ವ್ಯಾಪಾರ ಶಿಲ್ಕು	
	V. ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೆ ಕೊರತೆ	
	VI. ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ ನೀತಿ 2023	
	VII. ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ	
	VIII. ವಿದೇಶಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹೂಡಿಕೆ	

Scanned with OKEN Scanner

ಅಧ್ಯಾಯ	ವಿಷಯ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
	IX. ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ	
	X. NEER-REER	
	XI. ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾಯಿದೆ–1973	
	XII. ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯ	
	XIII. ರಫ್ತು ಉತ್ತೇಜನ	
	XIV. ವ್ಯಾಪಾರಿ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು	
24.	**ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು**	**382–402**
	I. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು	
	II. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗ	
	III. ಭಾರತದ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು	
	IV. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಾಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಫಲತೆಗಳು	
	V. ನೀತಿ ಆಯೋಗ	
25.	**ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು**	**403–431**
	I. ಕೃಷಿ / ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ / ರೈತ ಕಲ್ಯಾಣ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು	
	II. ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	
	III. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಇತರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	
26.	**ಕೇಂದ್ರ ಬಜೆಟ್ 2026–27**	**432–444**
27.	**ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ**	**445–459**
28.	**ಹಿಂದಿನ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು**	**460–483**
29.	**ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು**	**484–484**

* * * * *

Scanned with OKEN Scanner